

Velika noč v domači Šmarci pri Kamniku

Od Šmarce do Jeruzalema

V. M.

Peter Naglič (1883–1959) iz Šmarce pri Kamniku je deloval v družinskem podjetju za izdelovanje ščetarških izdelkov. Toda bil je tudi izjemen »ljubiteljski« fotograf. Ohranilo se je okoli deset tisoč dragocenih fotografij.

Pred 130 leti se je rodil Peter Naglič, fotograf iz Šmarce pri Kamniku. S svojim bratom Karlom je v obdobju med letoma 1920 in 1945 igral pomembno vlogo kot podjetnik, vključen v družinsko podjetje za izdelovanje ščetarških izdelkov. Svojo vidno vlogo je imel na Kamniškem kot tudi v širšem slovenskem prostoru. Kot uspešnega podjetnika tiste dobe, ki je bila zelo bogata s tehničnimi izumi, so ga poleg ščetarstva zanimala novosti v zvezi s tehničnimi vedami, zanesljivo pa je največ prostega časa posvetil fotografiji. Z znanjem, ki ga je nadgrajeval z literaturo iz tujine, s prefinjenim občutkom za motiv in kompozicijo je v kombinaciji z doslednostjo dosegel visoko

strokovnost. Sledil je tehničnim novostim tudi pri izbiri opreme. Z lastnim ateljejem v Šmarci je bil znan tudi zunaj domačega kraja. V nasprotju s poklicnimi fotografi je bil od fotografskega udejstvovanja finančno neodvisen, kar mu je omogočilo, da se je fotografiji posvetil z dušo.

Bil je zelo plodovit Njegova zapuščina je odlično ohranjena, vzorno urejena in popisana in tako prepoznavna glede na čas in kraj motiva, s pogosto pripisanim lastnim komentarjem, kar še dodatno kaže čas, ko so posnetki nastali. Poglobljen smisel za družbene, kulturne in gospodarsko pomembnejše ali čisto vsakdanje dogodke ga je spodbujal, da je bil rad »poleg« in s tem

tudi povsem naključnim dogodkom vnesel svojstven duh dokumentarnosti.

Kot fotograf je bil Peter Naglič zelo plodovit, saj celotna njegova zapuščina obsega prek deset tisoč kakovostno izdelanih posnetkov, ki so ohranjeni v originalni obliki, bodisi posneti na steklo iz zgodnejšega obdobja delovanja, nekje do leta 1930, bodisi posneti na filmski trak.

Sveta dežela Celotno zbirko posnetkov bi po svoji pomembnosti oziroma dokumentarni sporočilnosti ali glede na obdobje izdelave lahko razdelili na več delov. Udeležil se je odprave romarjev v Sveto deželo leta 1910. Motivi zajemajo celotno odpravo, ki jo je vodil škof Bonaventura Jeglič.

Večina posnetkov odprave je izdelana na celuloidnih ploščah, dimenzij 10 x 7 cm, vključuje pa tudi spremno besedilo k fotografiji. Manjši del potovanja je bil posnet na steklenih ploščah različnih dimenzij.

Steklene plošče Iz obdobja od leta 1900 do 1930 so se ohranili posnetki, izdelani na steklenih ploščah različnih dimenzij. Po udarek iz tega obdobja je vsekakor na seriji posnetkov iz časa med prvo svetovno vojno. Peter Naglič je s svojim aparatom trajno zabeležil spomin na takratno obdobje in prikazal življenjski utrip vojne med ujetniki na ljubljanskem gradu. Vsi posnetki so opremljeni s pripisom vsebine in obdobja fotografiranja,

natančen seznam pa je podan v posebnem zapisniku.

Filmski posnetki Iz obdobja od leta 1931 do 1940 so se ohranili posnetki, izdelani na filmskih zvitkih. Pojavljati so se začeli po letu 1930, ko je razvoj fotografije prešel na filmski trak. Skozi svoj osnovni posel se je Peter Naglič zaradi vzdrževanja poslovnih stikov pogosto pojavljal v Ljubljani, njegov pogosti spremljevalec pa je bil njegov fotografski aparat. Razvoj mesta Ljubljane je narekoval precejšnje gradbene spremembe, kar je Peter Naglič večkrat fotografiral. Dosleden, kot je bil, se je na gradbišča večkrat vračal in beležil napredek pri graditvi. Tako je napravil serijo fotografij regulacije struge Ljubljanice, asfaltiranje Bleiweisove ulice, posnel je graditev Plečnikovih Žal, ki se konča z odprtjem leta 1940. Spremljal je graditev cerkve sv. Mihaela na Barju, tramvajske proge, nadalje postavitev trgovinic v Frančiškanski (danes Nazorjevi) ulici. Pred kongresom leta 1935 je spremljal graditev Plečnikovega staciona, arhiv pa obsega tudi precejšnje število fotografij cerkvene arhitekture, od prenove cerkve sv. Petra prek Husove cerkve v Mostah do cerkve na Rakovniku. Izstopajo tudi fotografije Baragovega semenišča, hotela Slon, urejanje Grajskega griča in Šanc, graditve Mayerjeve palače pri Tromostovju ali Bate (današnje Name). Zunaj glavnega mesta je posnel pomembno odkritje mamuta v Nevljah pri Kamniku,

Procesija slovenskih romarjev v Jeruzalemu leta 1910

blagoslov križa na Škrlatici kakor tudi odprtje kapele Marije Snežne na Veliki planini.

Kronist »vsakdana« Motivika zbirke zajema (zaradi Nagličeve fotografske neodvisnosti) tudi celo paleto vsakdanjih posnetkov, ki nas popeljejo v tisti čas. Prikazuje nam razvoj podjetniškega ustvarjanja in vpogled v razvoj takratne ščetarske proizvodnje, med drugim spoznanje, kako pomembna je (bila) za proizvodnjo cenena vodna sila. Vsakdanje življenje v Kamniku in okolici je Peter Naglič pogosto spremljal in zabeležil veliko

število prireditev, ki so se dogajale v okolici. Spremljal je delovanje organizacije orlov, delovanje kulturnega društva, pri katerem je tudi sam sodeloval, na primer gledališke igre, delovanje izobraževalnega društva, gospodinske tečaje. Kot tehničnemu izobražencu in podjetniku mu je bil blizu vsak gradbeni poseg, tako da je beležil graditev kraljeve vile v Kamniški Bistrici, v okolici Kamnika in Domžal je posnel veliko število vodnih naprav, pa graditev predilnice v Jaršah ali šole v Kamniku. Pozornost je namenil nevsakdanjemu pristanku letala v bližini,

sejmu govedi v Homcu kakor tudi žalovanju ob smrti kralja Aleksandra leta 1934, tega leta pa se je tudi udeležil beatifikacije Don Boska v Rimu.

Romarski fotograf Na svojih pogostih potovanjih po Sloveniji je zbiral vtise in jih s svojim fotoaparatom trajno shranil. Ljubzen do planin ga je gnala na številna planinarjenja z družino, s prijatelji ali z ožjimi sodelavci, o čemer priča veliko število posnetkov. Na romanjih ga je zanimala tudi cerkvena arhitektura, kapelice, cerkve, med katerimi vsekakor izstopa cerkev Marije ►

Izkopavanje mamuta v Nevljah pri Kamniku leta 1938

Požar v vasi Selšček pri Begunjah pri Cerknici leta 1937

Podiranje starega hotela Slon v Ljubljani

Začetek graditve Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani leta 1937

► pomagaj na Brezjah. Leta 1936 se je udeležil romanja v Stično ali obiska Slomškovih dni v Mariaboru, navdušil ga je tudi zlet orlovskih društev na Jesenicah.

Portretna fotografija Preostanek zbirke predstavlja različne oblike portretov, doprskih ali celopostavnih. Na fotografijah so prikazane različne kulise, ki jih je uporabljal za ozadje. Kot dodatke je uporabljal različne rekvizite, kot so stoli, mizice, podstavki za rože, preproge ali

celo fonograf. Z velikim zanimanjem in potrpljenjem je fotografiral celo vrsto ljudi, tudi vaških otrok, od sosedov, znancev do

sorodnikov. Ob raznih prireditvah je posnel tudi skupinske portrete ali izdeloval fotografije posameznikov po naročilu.

Vsa ta Nagličeva portretna fotografija pa nam kljub pomanjkljivi opremljenosti posnetkov odpira pogled v tedanje navade oblačenja, v različne vrste narodnih noš ali uniform. Posebno pozornost je namenjal ljudem, ki so izstopali iz povprečja, posebežem, na primer beračem in celo puščavniku.

Vsestranska osebnost Peter Naglič je bil zanimiva in vsestranska osebnost svojega časa. Vse življenje je bil navdušen fotograf, od mladosti, ko je snemal še na steklene plošče, pa do konca življenja. Navadnim dogodkom svojega časa je vnesel duha dokumentarnosti in jih za prihodnje rodove ohranil na fotografskem papirju.

Za odkrivanje in vzdrževanje bogate fotografske dediščine Petra Nagliča je zaslužen njegov vnuk Matjaž Šporar iz Šmarce pri Kamniku, ki je v sredini 90. let na podstrešju njihove družinske hiše odkril dragoceno zbirko več kot deset tisoč kakovostnih fotografij. Poskrbel je, da bo ta bogata dediščina ohranjena tudi za prihodnje rodove. Prav tako je poskrbel, da so poslej fotografije na ogled tudi širši javnosti.

Leta 2013 so v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani fotografa Petra Nagliča prikazali na posebni razstavi z naslovom *Od domačega praga do Jeruzalema*. Ob tej priložnosti so izdali ličen katalog, ki so ga uredili Matjaž Šporar, Miha Špiček, Andrej Dular in Marko Frelih. Muzej je prejel bogat Nagličev arhiv v strokovno varstvo.

Mavricijevo znamenje ob cesti
Mengeš–Kamnik; v ozadju cerkev v
Šmarci (leta 1932)

Pogled s homškega hriba na Nožice in Karavanke v ozadju